

Студент 5 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

ЗМІНИ НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ ЩОДО ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розглянуто зміни в оподаткуванні прибутку підприємств, що відбулись з упровадженням Податкового кодексу.

Аннотация. Рассмотрены изменения в налогообложении прибыли предприятий, произошедшие с внедрением Налогового кодекса.

Annotation. This article is considering the changes of corporate income tax that were made due to the introduction of the Tax Code.

Ключові слова: оподаткування, податок на прибуток, об'єкт оподаткування, Податковий кодекс.

Податок на прибуток є однією з основних дохідних статей бюджетів країни, а його регулювання має загальнонаціональне значення як для держави, так і для платників податків, підприємств і організацій. З прийняттям Податкового кодексу відбулись зміни відносно законодавчих актів, що регулювали дії органів виконавчої влади. Ці зміни стосувались не лише заміни їх на один регулюючий документ, але й їх змісту. Не минули зміни і сферу оподаткування прибутку підприємств, зокрема і самого об'єкта оподаткування. Актуальність питання вивчення акцизних зборів висвітлюється у працях вітчизняних вчених, зокрема Козирина А. Н. [1], Пепеляєва С. Г. [2], Пушкаревої В. М. [3], Юткіної Т. Ф. [4]

та ін. Щодо зарубіжних вчених, то вивчення непрямих податків розглядається у працях А. Лаффер [5], Д. Г'юм [6], Дж. Велс [7]. Проте питання оподаткування прибутку підприємств потребує досконалішого вивчення.

Метою цього дослідження є обґрунтування змін у Податковому кодексі порівняно з попередньо діючим законодавством у розрізі оподаткування прибутку підприємств.

Відзначимо, що податок на прибуток підприємств – це прямий податок, сплачуваний підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (робіт, послуг), основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій [8].

Відповідно до Кодексу об'єктом оподаткування податком на прибуток є [9]:

прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду;

дохід (прибуток) нерезидента з джерелом походження з України, що підлягає оподаткуванню згідно з окремою статтею розділу III Кодексу.

Порівняно з діючим законодавством при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток не будуть застосовуватись терміни "валовий дохід" та "валові витрати", а просто "дохід" та "витрати" як у бухгалтерському обліку, а також "собівартість".

Собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг – це витрати, що прямо пов'язані з виробництвом та/або придбанням реалізованих протягом звітного податкового періоду товарів, виконаних робіт, наданих послуг, які визначаються відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що застосовуються в частині, яка не суперечить положенням розділу III Кодексу [9].

Сума амортизаційних відрахувань, на відміну від діючого законодавства, окремо не виділена у визначенні об'єкта, оскільки така сума входить до складу собівартості та інших витрат.

Що стосується розділу II Кодексу, в ньому встановлено, що платник податку на прибуток подає податковому органу разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність (крім малих підприємств) у порядку, передбаченому для подання податкової декларації. При цьому малі підприємства подають разом із річною податковою декларацією річну фінансову звітність.

Також на відміну від Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" попередня (авансова) оплата товарів (робіт, послуг) не буде визнаватися витратами (доходами) і не впливатиме на податкові зобов'язання платника.

Ще однією відмінністю від попередньо діючого законодавства є пункт стосовно суми поворотної фінансової допомоги, отриманої від засновника платника податку, у випадку повернення такої допомоги не пізніше 365 календарних днів з дня її отримання. Такі суми не входять до складу оподатковуваного доходу.

Як і Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" розділ III Податкового кодексу містить перелік доходів, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування. Це, зокрема, прямі інвестиції або реінвестиції у корпоративні права платника, компенсація (відшкодування) за примусове відчуження державою майна платника податку, емісійний дохід, міжнародна технічна допомога та інше, а дохід від реалізації товару визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар [9].

На відміну від діючого законодавства Кодексом встановлено, що вартість безоплатно отриманих платником товарів (робіт, послуг) визначається з метою включення до доходу на рівні, не нижчому за звичайну ціну.

Окремою нормою Податкового кодексу є порядок визнання доходів у разі отримання коштів цільового фінансування з фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або бюджетів.

Кодексом зазначено, що у разі продажу товарів за договором комісії (агентським договором) платником податку – комітентом – датою отримання доходу від такого продажу вважається дата продажу товарів, що належать комітенту, яка зазначена у звіті комісіонера (агента); датою отримання доходів від продажу іноземної валюти є дата переходу права власності на іноземну валюту.

Також на відміну від діючого законодавства Кодекс встановлює датою отримання інших доходів, окремо не визначених розділом III Кодексу, дату їх виникнення, згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Відповідно до пункту 7 Підрозділу 4 "Особливості справляння податку на прибуток підприємств" розділу XX Кодексу, дохід не визначається щодо товарів (результатів робіт, послуг), відвантажених (наданих) після 01.04.2011 р. в частині вартості таких товарів (результатів робіт, послуг), оплаченої у вигляді авансів (передоплати) до такої дати, у тому числі в період перебування на спрощеній системі оподаткування [9].

Таким чином, можна сказати, що у Податковому кодексі податок на прибуток підприємств зазнав змін, що пов'язані із необхідністю усунення економічно необґрунтованих розбіжностей між правилами податкового обліку і положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку щодо визнання та оцінки доходів та витрат. Проте ці зміни мають на меті підвищення своєчасності та повноти платежів. Усьому цьому сприяють більш об'єктивні норми, що точно прописані в Кодексі.

Наукова новизна даної статті полягає в представленні автором виявлених особливостей законодавства, що діяло до та після прийняття Податкового кодексу, стосовно оподаткування прибутку підприємств та їх систематизації шляхом регулювання надходжень.

Наук. керівн. Гавкалова Н. Л.

Література: 1. Козырин А. Н. Налоговый практикум : учебное пособие / А. Н. Козырин, А. А. Ялбулганов // Юстицинформ. – 2008. – 568 с. 2. Пепеляев С. Г. Налоговое право : учебное пособие / С. Г. Пепеляев. – М. : ИД ФБК-ПРЕСС, 2000. – 608 с. 3. Пушкарёва В. М. История финансовой мысли и политики налогов / В. М. Пушкарёва. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 192 с. 4. Юткина Т. Ф. Налоги и налогообложение : учебник / Т. Ф. Юткина. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 235 с. 5. Arthur V. Laffer The Economics of the Tax Revolt / Arthur V. Laffer, Jan P. Seymour // Harcourt College Publisher. – 138 p. 6. Hume D. Essey "Of Taxes" / Indianapolis IN: Liberty Fund, Inc. Liberty Fund, 1987. – 124 p. 7. Sachs Jeffrey. Common Wealth: Economics for a Crowded Planet / Jeffrey Sachs // Penguin Press. – 2008. – 178 p. 8. Кокшарова С. М. Податки в Україні : навчальний посібник / С. М. Кокшарова. – К. : СІРА, 2006. – 336 с. 9. Податковий кодекс України за станом на 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=275517&p=12929641_90720092. 10. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України : [Закон втратив чинність крім пункту 1.20 статті 1 на підставі Кодексу № 2755-VI (2755-17) від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2011. – № 13 – 14, № 15 –16, № 17, ст. 112. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0>.